

УДК 339.137:65.01(477):338.124«738»

Загорянська О.Л.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського***Карлик Ю.Ю.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського***Карпова В.С.***студентка факультету економіки і управління
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

REGULATION OF COMPETITIVE ABILITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF MODERN ECONOMIC UNSTABILITY

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено рівень конкурентоспроможності машинобудівних підприємств за допомогою методики, що базується на теорії ефективної конкуренції, визначено фактори впливу на конкурентоспроможність підприємств машинобудівної та інших галузей, здійснено прогноз показника ККП та багатофакторний регресійний аналіз ПАТ «Кредмаш» за допомогою моделювання показника ККП, а також запропоновано шляхи покращання механізму управління конкурентоспроможністю продукції.

Ключові слова: конкурентне середовище, ПАТ «Кредмаш», теорія ефективної конкуренції, комплексний показник конкурентоспроможності (ККП), багатофакторний регресійний аналіз, кореляційна модель.

АННОТАЦИЯ

В статье исследован уровень конкурентоспособности машиностроительных предприятий с помощью методики, базирующейся на теории эффективной конкуренции, определены факторы влияния на конкурентоспособность предприятий машиностроительной и других отраслей, осуществлены прогноз показателя ККП и многофакторный регрессионный анализ ПАО «Кредмаш» с помощью моделирования показателя ККП, а также предложены пути улучшения механизма управления конкурентоспособностью продукции.

Ключевые слова: конкурентная среда, ПАО «Кредмаш», теория эффективной конкуренции, комплексный показатель конкурентоспособности (ККП), многофакторный регрессионный анализ, корреляционная модель.

ANNOTATION

This article investigated the level of competitiveness of machine-building enterprises with the help of techniques based on the theory of effective competition, the factors of influence on competitiveness of enterprises of machine-building and other sectors, implemented the forecast of CCP and multivariate regression analysis of PJSC «Kredmash» modeling of indicator CCP, as well as the ways of improvement of mechanism of management the competitiveness of products.

Keywords: competitive environment, PJSC «Kredmash», the theory of effective competition, the complex index of competitiveness (PAC), multivariate regression analysis, correlation model.

Постановка проблеми. В умовах нестабільності сучасної економіки, змін в конкурентному середовищі з метою підтримки прибуткової та стабільної діяльності машинобудівного

підприємства особлива увага має приділятися підвищенню його конкурентоспроможності, яка визначається тимчасовим вигідним його положенням в умовах конкретного ринку протягом певного часу по відношенню до підприємств-конкурентів, здатністю займати визначену ринкову нішу в галузі та залишатися прибутковим. Конкуренція на ринку спонукає товаровиробників покращувати процеси виробництва, ефективніше використовувати власні та залучені ресурси, а також прискорює науково-технічний прогрес і дозволяє якнайповніше задовольнити потреби споживачів, сприяє загальному зростанню добробуту нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання конкурентоспроможності машинобудівних підприємств було і залишається актуальним для науковців. Це підтверджують класичні різнопланові роботи Воронкова А., Васютіна І.О., Гончарук А.В., Портера М., Богдан Ю.М., Ареф'єва О.В., Буряк Р.І., Гнатенко О.А., Арестенко В.В., Губського Б. та ін. [1, с. 12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасний стан економічних відносин в різних галузях господарювання супроводжується рядом невирішених проблем, серед яких однією з найважливіших для більшості українських і зарубіжних машинобудівних підприємств є проблема досягнення та збереження певного рівня конкурентоспроможності та якості продукції. Незважаючи на велику кількість досліджень у даному напрямку, на сьогоднішній день в Україні немає загальноприйнятої методики оцінювання конкурентоспроможності, а неповнота та тимчасова відсутність доступу до інформації про діяльність підприємств-конкурентів часто призводять до необ'єктивної оцінки переваг господарюючого суб'єкта.

Мета статті полягає у дослідженні рівня конкурентоспроможності вітчизняного та зарубіжних машинобудівних підприємств за допомогою методики, що базується на теорії ефективної конкуренції, визначенні факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємств машинобудівної та інших галузей, а також пошуку ефективних шляхів покращання механізму управління конкурентоспроможністю в умовах сучасної економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентоспроможність підприємства є результатом комплексного управління, яке охоплює «вхід» системи, внутрішні процеси та зовнішні фактори; це відносна комплексна характеристика, яка виражає відмінності розвитку одного підприємства від розвитку інших за ступенем задоволення потреб споживачів і за ефективністю виробничої діяльності. Для успішного функціонування на ринку машинобудівному підприємству необхідно регулярно здійснювати оцінку своєї конкурентоспроможності, яка дає можливість визначати сильні й слабкі сторони, приховані потенційні можливості та при цьому максимально удосконалити стратегію власного функціонування. Конкурентоспроможність як процес може бути представлена використанням різних ресурсів підприємства для досягнення стратегічних цілей в умовах сучасної конкуренції.

Отже, конкурентоспроможність підприємств можна розглядати відразу з декількох аспектів, а саме: як здатність підприємства до стабільного розвитку в тривалій перспективі і прагнення до утримання, збільшення частки ринку; здатність до збільшення підприємством внутрішньої ефективності функціонування через

зміцнення, а також покращання й утримання відповідної конкурентної переваги; можливість проектування, виробництва і продажу товарів, якість, ціни та характерні особливості яких привабливіші від відповідних ознак товарів, пропонувані споживачам іншими виробниками аналогічної галузі, тощо [2].

Фактори, що впливають на конкурентоспроможність машинобудівних та інших підприємств, можна розділити на дві великі групи: внутрішні та зовнішні (рис. 1). До зовнішніх факторів відносять: діяльність державних владних структур; кон'юнктуру ринків трудових, фінансових, сировинних, матеріальних ресурсів, ринків засобів виробництва; розвиток підтримуючих галузей і параметри попиту. Внутрішні фактори включають в себе: діяльність керівництва та апарату управління підприємства; сировину, матеріали і напівфабрикати; систему технологічного оснащення, а також збут продукції тощо. В сучасних умовах ринкового функціонування підвищення конкурентоспроможності машинобудівного підприємства є неможливим без використання повної та достовірної інформації про його фактичний стан. Саме тому якісна система оцінки конкурентоспроможності машинобудівного підприємства повинна стати основою його ефективного управління [3, с. 24].

Визначимо комплексний показник конкурентоспроможності ПАТ «Кредмаш» через порівняння аналогічних показників інших зарубіжних підприємств та проаналізуємо отримані дані. Найпоширенішим методом розрахунку конкурентоспроможності підприємств є методика, заснована на теорії ефективної конкуренції, відповідно до якої найбільш конку-

Рис. 1. Фактори, які впливають на конкурентоспроможність продукції підприємства

рентоздатним підприємством є те, де найкраще налагоджена робота всіх служб, а також підрозділів, оцінка ефективності роботи кожного з яких передбачає аналіз використання всіх ресурсів досліджуваного об'єкта. Основою такої оцінки є аналіз чотирьох групових критеріїв конкурентоспроможності підприємства (табл. 1). Першу групу складають показники, які характеризують активність управління виробничим процесом, тобто економічні показники виробничих витрат, раціональність експлуатації основних фондів, досконалість технології виготовлення продукції, організація праці на виробництві. Друга група об'єднує показники, які відображають ефективність управління обіговими засобами на машинобудівному підприємстві: незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, його здатність розплачуватися

за своїми боргами, можливість стабільного розвитку організації в майбутньому. Третя група включає показники, що дозволяють отримати уявлення про ефективність управління збутом продукції на ринку, а четверта – показники конкурентоспроможності продукції та її ціну, що характеризують здатність підприємства задовольняти потреби споживачів у відповідності з її призначенням [4, с. 177].

Суттєвими характеристиками конкурентоспроможності підприємства як економічної категорії є порівняльний характер, тобто відносна оцінка; довгострокові і короткострокові складові; залежність від конкурентоспроможності продукції та від власних можливостей і ринкової активності підприємства. Зв'язок конкурентоспроможності товару і конкурентоспроможності підприємства є загальноновизнаним

Таблиця 1

Основні показники і критерії оцінки конкурентоспроможності організації

Показники і критерії оцінки конкурентоспроможності	Роль показника	Запропонована методика розрахунку показника
1. Показник ефективності виробничої діяльності організації (ВД)		
1.1 Відносний показник витрат на одиницю продукції (В)	Показує ефективність використання матеріальних витрат організації	$V = \frac{\text{Собівартість продукції}}{\text{Обсяг товарної продукції}}$
1.2 Відносний показник фондівіддачі (Ф)	Характеризує ефективність використання основних фондів	$\Phi = \frac{\text{Обсяг товарної продукції}}{\text{Середньорічна вартість основних виробничих фондів}}$
1.3 Відносний показник рентабельності товару (РТ)	Характеризує ступінь прибутковості продукції	$RT = \frac{\text{Прибуток від реалізації} \cdot 100\%}{\text{Собівартість продукції}}$
1.4 Відносний показник продуктивності праці (ПП)	Показує ступінь організації виробництва і використання робочої сили	$ПП = \frac{\text{Обсяг товарної продукції}}{\text{Середньоспискова чисельність робітників}}$
2. Фінансове положення організації (ФП)		
2.1 Коефіцієнт автономії (КА)	Характеризує ступінь незалежності організації від внутрішніх джерел фінансування	$KA = \frac{\text{Власні засоби підприємства}}{\text{Загальна сума фінансування}}$
2.2 Коефіцієнт платоспроможності (КП)	Показує здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання, а також визначає імовірність банкрутства	$KP = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальні зобов'язання}}$
2.3 Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КЛ)	Показує якісний склад засобів, що є джерелами покриття поточних зобов'язань	$KL = \frac{\text{Кошти і швидко реалізовані цінні папери}}{\text{Короткострокові зобов'язання}}$
2.4 Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (КО)	Оцінює ефективність використання оборотних коштів. Кількість оборотів оборотних коштів за рік	$KO = \frac{\text{Виторг від реалізації}}{\text{Оборотні кошти}}$
3. Ефективність організації збуту продукції (ЕЗ)		
3.1 Рентабельність продажів (РП)	Характеризує ступінь прибутковості роботи підприємства на ринку, правильність формування цін	$RP = \frac{\text{Прибуток від реалізації} \cdot 100\%}{\text{Обсяг реалізованої продукції}}$
3.2 Коефіцієнт затоварення готовою продукцією (КЗ)	Ріст цього показника свідчить про зменшення попиту на дану продукцію	$KZ = \frac{\text{Обсяг нереалізованої продукції}}{\text{Обсяг реалізованої продукції}}$
3.3 Коефіцієнт завантаження виробничих потужностей (КМ)	Характеризує ступінь ділової активності підприємства, ефективність роботи служби збуту	$KM = \frac{\text{Обсяг товарної продукції}}{\text{Виробнича потужність}}$
3.4 Коефіцієнт ефективності реклами й інших методів стимулювання збуту (КР)	Характеризує економічну ефективність рекламних заходів	$KR = \frac{\text{Витрати на рекламу і стимулювання збуту}}{\text{Приріст прибутку від реалізації продукції}}$
4. Конкурентоспроможність товару (КТ)		
4.1 Якість товару	Показує здатність продукції задовольняти потреби щодо її призначення	Комплексний метод оцінки

фактом. Виробник не є конкурентоздатним, якщо його продукція не має збуту, оскільки це означає зниження обсягів реалізації та погіршення фінансово-економічних показників (рентабельності, оборотності, ліквідності).

Дана методика була використана для оцінки рівня конкурентоспроможності наступних підприємств: ПАТ «Кредмаш», Україна; ТОВ «УфаДорМаш», Росія та «ТЕЛТОМАТ», Німеччина. Дані для розрахунку оцінки були взяті за 2014 р. (табл. 2).

Загалом алгоритм розрахунку коефіцієнтів конкурентоспроможності машинобудівних під-

приємств ми здійснювали в чотири наступні етапи: етап 1 – розрахунок одиничних показників конкурентоспроможності машинобудівного підприємства (табл. 3); етап 2 – переведення показників у відносні величини (бали) за допомогою порівняння отриманих значень з базовими (у якості базових приймали середньогалузеві показники конкуруючої організації, яка є лідером на ринку аналогічної продукції; порівняння здійснювали, використовуючи 15-бальну шкалу: 5 балів – якщо показник гірше базового; 10 балів – дорівнює базовому; 15 балів – краще базового); етап 3 – розрахунок критеріїв

Таблиця 2

**Вихідні дані машинобудівних підприємств
для визначення показника конкурентоспроможності за 2014 р.**

Показники	ПАТ «Кредмаш»	ТОВ «УфаДорМаш»	«ТЕЛТОМАТ»
1. Обсяг товарної продукції, тис. грн.	440439,2	930807,0	2003601,6
2. Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	427261,1	804733,2	1500732,2
3. Собівартість продукції, у тому числі витрати на стимулювання збуту (11%), тис. грн.	328945,0	648996,0	1068832,0
4. Середньоспискова чисельність робітників, осіб	2273	4249	5488
5. Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	497664,5	1066240,0	1065755,3
6. Оборотні кошти, тис. грн.	292897,0	500943,0	598545
Власні засоби підприємства, тис. грн.			
У тому числі:	177765,0	345457,0	741710,0
7.2 Власний капітал, %	68,0	52,0	43,0
7.3 Швидко реалізовані цінні папери, %	32,0	48,0	57,0
7. Прибуток від реалізації, тис. грн.	497321,0	969321,0	2800431,85
8. Приріст прибутку від реалізації продукції, %	5,3	9,0	12
9. Загальна сума фінансування, тис. грн.	90362,0	307248,2	765412,6
10. Зобов'язання, тис. грн.			
У тому числі:	51683,0	168377,0	230233,6
11.1 Короткострокові кредити, %	23	13	11
11.2 Інші статті короткострокової заборгованості, %	42	54	67
11.3 Довгострокові зобов'язання, %	35	33	22
12. Виробнича потужність, тис. грн.	809253	1746720	3077931
13. Якість продукції, бали	10	8	13

Таблиця 3

Аналіз підприємств конкурентів за наведеною методикою

Показники	Значення показників			Бальна оцінка		
	ПАТ «Кредмаш»	ТОВ «УфаДорМаш»	«ТЕЛТОМАТ»	ПАТ «Кредмаш»	ТОВ «УфаДорМаш»	«ТЕЛТОМАТ»
1.1. (З)	0,75	0,70	0,53	5	10	15
1.2. (ФП)	0,89	0,87	1,88	10	5	15
1.3. (РТ)	151,19	149,36	262,00	10	5	15
1.4. (ПТ)	195,56	219,06	365,09	5	10	15
2.1. (КА)	1,97	1,12	0,97	15	10	5
2.2. (КП)	2,34	1,08	1,39	15	5	10
2.3. (КЛ)	1,69	1,48	2,35	10	5	15
2.4. (КО)	1,46	1,61	2,51	5	10	15
3.1. (РП)	116,40	120,45	186,60	5	10	15
3.2. (КЗ)	0,03	0,16	0,34	15	10	5
3.3. (КМ)	0,54	0,53	0,65	10	5	15
3.4. (КР)	1,37	0,81	0,35	15	10	5
4.1. (Якість товару) КС	10	8	13	10	8	13

конкурентоспроможності підприємства за наведеними нижче формулами; етап 4 – розрахунок коефіцієнтів конкурентоспроможності машинобудівних підприємств. Кожний із запропонованих до розгляду показників має різну ступінь важливості для розрахунку коефіцієнта конкурентоспроможності машинобудівного підприємства (ККП) (формула 1), тому експертним шляхом були розраховані коефіцієнти вагомості кожного критерію та показника. Якість продукції оцінювалась комплексним методом.

Отже, комплексний показник конкурентоспроможності підприємств визначили за наступною формулою:

$$\text{ККП} = 0,15\text{ВД} + 0,29\text{ФП} + 0,23\text{ЕЗ} + 0,33\text{КТ}, \quad (1)$$

де ККП – коефіцієнт конкурентоспроможності підприємства; ВД – значення критерію ефективності виробничої діяльності організації; ФП – значення критерію фінансового положення організації; ЕЗ – значення критерію ефективності організації збуту та просування товару; КТ – значення критерію конкурентоспроможності товару. Усі вищезазначені показники можуть бути визначені за наступними формулами:

$$\text{ВД} = 0,31\text{В} + 0,19\text{Ф} + 0,4\text{РТ} + 0,1\text{ПП}, \quad (2)$$

де В – відносний показник витрат виробництва на одиницю продукції; Ф – відносний показник фондівдачі; РТ – відносний показник рентабельності товару; ПП – відносний показник продуктивності праці. Отже, відповідно до вказаних даних машинобудівних підприємств, маємо наступні дані:

$$\text{ВД (ПАТ «Кредмаш»)} = 0,31 \cdot 5 + 0,19 \cdot 10 + 0,4 \cdot 10 + 0,1 \cdot 5 = 7,95;$$

$$\text{ВД (ТОВ «УфаДорМаш»)} = 0,31 \cdot 10 + 0,19 \cdot 5 + 0,4 \cdot 5 + 0,1 \cdot 10 = 7,05;$$

$$\text{ВД («ТЕЛТОМАТ»)} = 0,31 \cdot 15 + 0,19 \cdot 15 + 0,4 \cdot 15 + 0,1 \cdot 15 = 15.$$

Таким чином, ми визначили, що «ТЕЛТОМАТ» займає лідерські позиції конкурентоспроможності за показниками ефективності виробництва продукції машинобудування в порівнянні з вітчизняним та іншим закордонним підприємствами.

$$\text{ФП} = 0,29\text{КА} + 0,2\text{КП} + 0,36\text{КЛ} + 0,15\text{КО}, \quad (3)$$

де КА – відносний показник автономії організації; КП – відносний показник платоспроможності організації; КЛ – відносний показник ліквідності організації; КО – відносний показник обіговості обігових засобів.

$$\text{ФП (ПАТ «Кредмаш»)} = 0,29 \cdot 15 + 0,2 \cdot 15 + 0,36 \cdot 10 + 0,15 \cdot 5 = 11,7$$

$$\text{ФП (ТОВ «УфаДорМаш»)} = 0,29 \cdot 10 + 0,2 \cdot 5 + 0,36 \cdot 5 + 0,15 \cdot 10 = 7,2$$

$$\text{ФП («ТЕЛТОМАТ»)} = 0,29 \cdot 5 + 0,2 \cdot 10 + 0,36 \cdot 15 + 0,15 \cdot 15 = 11,1$$

За показниками фінансового положення значення конкурентоспроможності ПАТ «Кредмаш» має найвищий показник, що трохи більший середнього значення Полтавської області та позитивно впливає на діяльність всієї машинобудівної галузі.

$\text{ЕЗ} = 0,37\text{РП} + 0,29\text{КЗ} + 0,21\text{КМ} + 0,13\text{КР}, \quad (4)$
де РП – відносний показник рентабельності продаж; КЗ – відносний показник затовареності готовою продукцією; КМ – відносний показник завантаження виробничих потужностей; КР – відносний показник ефективності реклами.

$$\text{ЕЗ (ПАТ «Кредмаш»)} = 0,37 \cdot 5 + 0,29 \cdot 15 + 0,21 \cdot 10 + 0,13 \cdot 15 = 10,25$$

$$\text{ЕЗ (ТОВ «УфаДорМаш»)} = 0,37 \cdot 10 + 0,29 \cdot 10 + 0,21 \cdot 5 + 0,13 \cdot 10 = 8,95$$

$$\text{ЕЗ («ТЕЛТОМАТ»)} = 0,37 \cdot 15 + 0,29 \cdot 5 + 0,21 \cdot 15 + 0,13 \cdot 5 = 10,8$$

Позиції ПАТ «Кредмаш» є дещо вищими відносно середньогалузевого рівня регіону, але має менший показник в порівнянні з німецьким машинобудівним підприємством, що вимагає вдосконалення інструментів збуту та просування товару на зовнішні ринки. Розрахуємо коефіцієнти конкурентоспроможності досліджуваних машинобудівних підприємств:

$$\text{ККП (ПАТ «Кредмаш»)} = 0,15 \cdot 7,95 + 0,29 \cdot 11,7 + 0,23 \cdot 10,25 + 0,33 \cdot 10 = 10,24$$

$$\text{ККП (ТОВ «УфаДорМаш»)} = 0,15 \cdot 7,05 + 0,29 \cdot 7,2 + 0,23 \cdot 8,95 + 0,33 \cdot 8 = 7,84$$

$$\text{ККП («ТЕЛТОМАТ»)} = 0,15 \cdot 15 + 0,29 \cdot 11,1 + 0,23 \cdot 10,8 + 0,33 \cdot 13 = 12,24$$

Така оцінка конкурентоспроможності охоплює найбільш важливі показники господарської діяльності машинобудівного підприємства, виключає дублювання окремих показників і дає можливість швидко й ефективно визначити позицію досліджуваного об'єкта як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. В основу методу закладена експертна оцінка показників вагомості кожного коефіцієнта, а така оцінка не може вважатись абсолютно достовірною. Таким чином, проведені нами комплексні розрахунки конкурентоспроможності машинобудівних підприємств показали, що досліджуване підприємство «ТЕЛТОМАТ» є лідером в даній галузі, але майже такі ж самі високі показники має й вітчизняне машинобудівне підприємство ПАТ «Кредмаш», унаслідок чого вищому керівництву підприємств необхідно приділити особливу увагу тим підрозділам, які не зовсім ефективно використовують надані їм ресурси в порівнянні з іншими аналогічними підприємствами.

Враховуючи отримані результати, здійснимо багатофакторний регресійний аналіз ПАТ «Кредмаш» за допомогою моделювання

Таблиця 4
Відібрані значення факторів, що забезпечують необхідну точність і адекватність моделі

Показник	ККП	ВД	ФП	ЕЗ	КС
Рік	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
2010	9,56	5,26	7,16	10,23	14
2011	11,54	9,41	14,88	12,25	15
2012	10,25	8,31	13,55	11,31	12
2013	9,57	6,25	10,34	9,5	7
2014	10,24	7,95	11,7	10,25	10

показника ККП. З використанням стандартної формули (1) визначення показника комплексної конкурентоспроможності машинобудівного підприємства. Проведемо кінцевий аналіз відібраних значень факторів, що забезпечують необхідну точність і адекватність моделі за 2010–2014 рр. (табл. 4).

Рівняння множинної регресії має вигляд:
 $y = 0,15x_1 + 0,29x_2 + 0,23x_3 + 0,33x_4$.

Формула показника комплексної конкурентоспроможності для ПАТ «Кредмаш» є наступною:
 $ККП = 0,15ВД + 0,29ФП + 0,23ЕЗ + 0,33КТ$.

Результат прогнозування конкурентоспроможності машинобудівного підприємства за допомогою побудови кореляційної моделі:
 $y = 0,31x^2 - 2,59x + 8,64$.

Отже, прогнозний тренд показника ККП на 2015–2017 рр. має наступний вигляд (рис. 2):

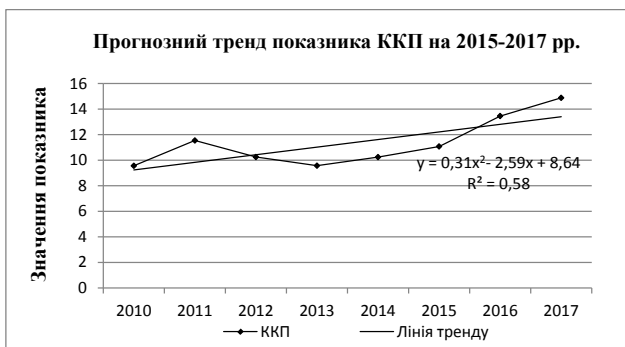

Рис. 2. Прогнозний тренд показника ККП на 2015–2017 рр.

Висновки. Отже, основними чинниками, які впливають на рівень конкурентоспроможності машинобудівного підприємства, можна назвати наступні: рівень технології виробництва, упровадження сучасних засобів механізації й автоматизації виробництва; комерційні умови продажу, які використовує підприємство; доступність і зручність придбання товару споживачами; можливості та методи цінової та нецінової конкуренції; рівень підтримки і сприяння, які фірма одержує з боку національних державних органів і громадських органі-

зацій тощо [5, с. 113]. Для підвищення рівня конкурентоспроможності машинобудівних підприємств сьогодні необхідно: постійне впровадження у виробництво нових, вдосконалених виробів; незмінне скорочення всіх видів витрат на виробництво продукції; підвищення якісних і споживчих характеристик при зниженні цін на товари, котрі випускаються; використання нової технології та техніки; впровадження нововведень в систему розподілу та збуту. Разом з основними економічними цілями підприємства в ринкових умовах зростає і вплив фактора господарського ризику. Проведення інноваційних перетворень і розвиток конкурентоспроможного потенціалу машинобудівного підприємства повинні здійснюватися на основі впровадження новітніх технологій, підвищення рівня професійної підготовки персоналу, навичок стратегічного управління, маркетингу, економіки, розвитку організаційної культури. Все це викликає гостру необхідність формування нової конкурентоспроможної концепції, яка забезпечить виживання та сталий стан промислових підприємств в сучасних ринкових відносинах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Арестенко В.В. Методи і моделі оцінювання конкурентоспроможності підприємств АПК / В.В. Арестенко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 10(88) – С.10–15.
2. Воронов Д.С. Пропонована методика оцінки конкурентоспроможності підприємства / Д.С. Воронов // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка, аналіз, шляхи підвищення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vds1234.narod.ru/>.
3. Пономаренко В.С. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства / В.С. Пономаренко, Л.І. Піддубна. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 328 с.
4. Радева М.М. Комплексне оцінювання конкурентоспроможності підприємства / М.М. Радева, П.М. Маслов // Держава та регіони. – 2013. – № 3. – С. 176–180.
5. Черваньов Д.М. Конкурентоздатність та менеджмент підприємств / Д.М. Черваньов, Л. Названова // Теоретичні та прикладні питання економіки : збірник наукових праць ; за заг. ред. проф. Ю.І. Єханурова, А.В. Шегди. – К. : Київський університет, 2014. – Вип. 12. – 419 с.